

Ajankohtaista opetustoimessa

Kuntamarkkinat 13.9.2018

Minna Antila
Lakimies, opetus- ja kulttuuri

Sisältö

- Uusi lukiolaki (714/2018)
 - » Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (715/2018)
- Henkilötietojen käsittely opetustoimessa
 - » EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) ja
 - » kansallinen tietosuojalaki (vireillä HE 9/2018)
- Uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018)
- Oppilasta ja opiskelijaa koskevat päätökset - päätöksiin liitettävät muutoksenhakuohjemallit

Uusi lukiolaki (714/2018) Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (715/2018)

Uusi lukiolaki (714/2018)

- Uusi lukiolaki voimaan 1.8.2019
- lukiokoulutus säilyy kolmivuotisena oppimääränä
- jako aikuisille ja nuorille tarkoitettuihin oppimääriin säilyy
- oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen **mitoituksen peruste** olisi kurssien sijaan **opintopiste** (10 §)
 - » nuorille tarkoitettu oppimäärä olisi 150 op ja aikuisille 88 op
- koulutuksen järjestäjällä nykyistä laajemmat mahdollisuudet päättää opiskelijoille tarjottavista **opintojaksoista** ja niiden laajuuksista
- lukio-opetuksen sisältöihin ei muutoksia

Opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuu

- Henkilökohtainen opintosuunnitelma (26 §)
 - » Opiskelija laatii itselleen lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi suunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman
- Opintojen ohjaus (25 §)
 - » Opiskelijalla oikeus saada tarpeidensa mukaista **henkilökohtaista** ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvään ohjausta
 - » Opiskelijalla, jonka opiskeluoikeus lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai joka on ilmoittanut eroamisestaan, on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutuessaan
 - » Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, **joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa** tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamista seuraavan vuoden aikana
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (27 §)
 - » toisessa lukiossa suoritettut opinnot luetaan hyväksi suoraan lain nojalla
 - » myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen on tunnustettava
- Erityisopetus lukioihin (28 §)
 - » opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada **erityisopetusta** ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeiden mukaisesti

Korkeakouluyhteistyö lisääntyy

- Koulutuksen järjestäjien velvollisuus yhteistyöhön korkeakoulujen kanssa vahvistuu (13 §)
 - » Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa
 - » Koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyön tavoista
- Opiskelijan mahdollisuuksia kansainvälistymiseen parannettu
 - » Oppimäärän mukainen opetus järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan (13 §)

Ylioppilastutkinto

- Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta voimaan 1.8.2019
- Ylioppilastutkintoa koskevat säännökset lukiolaista ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin
 - » mm. ylioppilastutkintoa, ylioppilastutkintolautakuntaa ja ylioppilastutkinnosta perittäviä maksuja koskevat säännökset
- Kokeiden järjestämisvelvollisuus (3.2 §)
 - » Lukiokoulutuksen järjestäjä on velvollinen järjestämään ylioppilastutkintoon kuuluvat kokeet myös koulutuksen järjestäjän lukiossa aiemmin ylioppilastutkinnon suorittaneelle henkilölle, joka uusi tutkintoon sisältyvän kokeen tai täydentää tutkintoaan, sekä henkilölle, joka on aiemmin opiskellut koulutuksen järjestäjän lukiossa ja suorittaa erillisen kokeen.
 - » Ylioppilastutkintoon kuuluvat kokeet tulee toimintaedellytysten salliessa järjestää myös muille henkilöille.
 - » Mikäli koulutuksen järjestäjä, jonka lukiossa henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon, ei enää järjestä lukiokoulutusta, on henkilöllä oikeus suorittaa koe asuinpaikkaansa lähinnä olevassa lukiossa.
- Kokelaiden mahdollisuuksia uusia ylioppilastutkinnon kokeita lisätty (6 a §)
 - » tutkinnon suorittanut voi uusia hyväksytyjä ja hylättyjä kokeita rajoituksetta
 - » tutkinnon suorittamisen aikana hylätyn kokeen voi uusia nykyisen kahden kerran sijasta kolme kertaa

Henkilötietojen käsittely opetustoimessa

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR)

Kansallinen tietosuojalaki (HE 9/2018 vireillä)

EU:n yleinen tietosuoja-asetus

- **Tietosuoja-asetus**

- » EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=en>

- Asetuksen virallinen suomennos

- » <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=en>

- Henkilötietojen käsittelyn ensisijainen ja suoraan sovellettava säädös

- **Sovelletaan kansallisesti sellaisenaan 25.5.2018 alkaen!**

Kansallinen tietosuojalaki

- **Tietosuojalaki** – kansallinen lainsäädäntö ja liikkumavaran käyttö
 - sovelletaan tietosuoja-asetuksen kanssa rinnakkain
 - » Hallituksen esitys tietosuojalakiksi HE 9/2018 (vireillä)
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180009>
 - » Esitystä tietosuoja-laiksi käsitellään edelleen eduskunnassa
 - » Perustuslakivaliokunta on lausunut hallituksen esityksestä 9.5.2018:
<https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/perustuslakivaliokunta-tietosuojaasetus-.aspx>
- Tietosuoja-lailla kumotaan henkilötietolaki (523/1999) kokonaisuudessaan
- Lisäksi Suomessa yli 700 erityislakia, joissa säädetty tietosuojasta!

Henkilötietojen eri luokkia

- **Tietosuojalainsäädäntöä sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn**
- Henkilötieto = kaikki tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvä tieto; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan (mm. nimi, henkilötunnus) tai epäsuorasti (IP-osoite) tunnistaa - TSA 4 art.
- **"Normaalit"** henkilötiedot (esim. nimi, osoite, sähköpostiosoite, ikä, kuva, oppilaan arviointia, tukitoimia, poissaoloja, rangaistuksia, oppilashuoltoa koskevat tiedot sekä tiedot erilaisten kurssien ja niiden osien suorittamisesta ja niistä saaduista arvosanoista jne.)
- **Henkilötunnus** -> saa käsitellä ainoastaan laissa säädetyin nimenomaisin perustein
- **Arkaluonteiset** (erityiset henkilötietoryhmät) tiedot -käsittely lähtökohtaisesti kielletty
 - » monesti erityiset henkilötietoryhmät ovat myös salassa pidettäviä

Henkilötietojen julkisuus ja salassapito

- Tietosuojalainsäädäntöä sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn riippumatta siitä, onko kysymys julkisesta vai salaisesta henkilötiedosta
- Henkilötietojen julkisuus ja salassapito määräytyy
 - » Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
 - salassapitoperusteet 24 §
 - » Erityislainsäädäntö esim.
 - varhaiskasvatuslaki 40 §
 - perusopetuslaki 40 §

Mitä on henkilötietojen käsittely – TSA 4 art.

- Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan; toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietojen kokoelmiin joko automaattista tietojen käsittelyä käyttäen tai manuaalisesti kuten **tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista**
 - » Henkilötietojen luovutukselle opetuksen järjestäjän, koulun tai oppilaitoksen ulkopuolelle asetetaan erityiset vaatimukset lainsäädännössä

Vaitiolovelvollisuus

- Tietosuoja laki (HE 9/2018 vireillä) 35 §: ”Joka henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan on saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta tai toisen liikesalaisuudesta, ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle näin saamiaan tietoja eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai vahingoksi.”
- Asiakirjasalaisuus, vaitiolovelvollisuus, hyväksikäyttökielto (Julkl 22-23 §)

Opetuksen järjestäjän toiminnan kannalta asiallisesti perusteltu henkilötietojen käsittely

- Henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua opetuksen järjestäjän toiminnan kannalta
 - » Oppilaitoksissa perusteltua käsitellä oppilaiden henkilötietoja mm. opiskelijavalinnan suorittamiseksi, opetuksen järjestämiseksi, koulumatkaetuuden ja kouluruokailun järjestämiseksi
- Käsittelyn tarkoitus määriteltävä ennen käsittelyn aloittamista
 - » Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tehtävät on määritelty koulutusta koskevassa lainsäädännössä
- Käsiteltävien tietojen tulee olla määritellyn henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia ja virheettömiä
 - » tietojen minimointi ja täsmällisyys vaatimus (TSA 5 art.)
- Henkilötietojen käsittelylle tulee aina olla tietosuojalainsäädännön mukainen käsittelyperuste
 - » Tietosuoja-asetus 6 art. ja 9 art.
 - » Kansallinen tietosuojalaki

Henkilötietojen lainmukainen käsittely – TSA 6 art.

- Henkilötietojen käsittelylle on aina oltava laissa säädetty käsittelyn oikeusperuste
- Käsittely on lainmukaista ainoastaan jos ja vain siltä osin kuin vähintään yksi säädetyistä edellytyksistä täytyy
 - » a) rekisteröity on antanut **suostumuksensa** henkilötietojen käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten
 - vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen ja yksiselitteinen
 - » c) käsittely on tarpeen **rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi**;
 - » e) käsittely on tarpeen **yleistä etua** koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle **kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi**;

Suostumus henkilötietojen käsittelyperusteena – julkinen sektori

- Julkisella sektorilla henkilötietojen käsittely voi vain poikkeustapauksissa perustua suostumukseen
- "Jotta voidaan varmistaa, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti, suostumuksen ei pitäisi olla pätevä oikeudellinen peruste henkilötietojen käsittelylle sellaisessa erityistilanteessa, jossa rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on selkeä epäsuhta. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa rekisterinpitäjänä on viranomainen ja jossa sen vuoksi on epätodennäköistä, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti kaikissa kyseiseen tilanteeseen liittyvissä olosuhteissa." – TSA johdanto-osa (43)

Guidelines on Consent under Regulation 2016/679, 28.11.2017

(Article 29 Data Protection Working Party)

- "A public school asks students for consent to use their photographs in a printed student magazine.
- Consent in these situations would be a genuine choice as long as students will not be denied education or services and could refuse the use of these photographs without any detriment"

Saako käsitellä arkaluonteisia tietoja - erityiset henkilötiedot – TSA 9 art.

- rotu tai etninen alkuperä,
- poliittisia mielipiteitä,
- uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys sekä
- geneettisen tai biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- terveyttä koskevien tietojen taikka
- luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista

Erityisten henkilötietojen käsittelyperusteet – TSA 9 art.

- Lähtökohtana on erityisten henkilötietoryhmien käsittelykielto
- Erityisiä henkilötietoja voidaan käsitellä TSA 9 artiklassa säädetyn perustein esim.
 - » a) **suostumuksen perusteella**
 - vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen, yksiselitteinen ja nimenomainen
 - » g) käsittely on tarpeen **tärkeää yleistä etua koskevasta** syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion **lainsäädännön nojalla**, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä **säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi**
- Tietosuojalaki (HE 9/2018 vireillä) 6 §
 - » mm. **"tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä"**

Henkilötunnuksen käsittely – tietosuojalaki 29 § (HE 9/2018 vireillä)

- Henkilötunnusta **saa käsitellä**
 - » rekisteröidyn **suostumuksella** tai
 - » jos käsittelystä **säädetään laissa**
 - » **jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää:**
 - laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tai
 - **rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi**
 - historiallista tai tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten
 - » mm. saatavan perinnässä, lainaus- ja vuokraustoiminnassa, sosiaalihuollossa, terveydenhuollossa
- » Henkilötunnusta **ei** tule merkitä **tarpeettomasti** henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin

Henkilötietoja saa käsitellä vain alkuperäiseen tarkoitukseen

- **Käyttötarkoitussidonnaisuus** (TSA 5 art.)
 - Henkilötietoja on kerättävä **tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten**, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla
 - » Esim. perusopetuksen oppilaiden henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on perusopetuksen järjestäminen, joka rajoittaa tietojen tulevaa käsittelyä käyttötarkoitussidonnaisuusvaatimuksen mukaisesti.
 - Varmista opetuksen järjestämisessä käytettyjen työvälineiden kuten tieto- ja viestintätekniikan ja digitaalisten oppimisympäristöjen käyttötarkoitussidonnaisuus!!
1. **yhteensopivaa** käsittelyä alkuperäisen käsittelyn kanssa
 - yleisen edun mukainen arkistointi, tieteellinen tutkimus ja tilastointi (89 art.)
 2. käsittely mahdollista **muussa tarkoituksessa** (TSA 6 art. 4 kohta), **jos käsittely perustuu**:
 - rekisteröidyn suostumukseen
 - lainsäädäntöön, joka oikeasuhtainen ja välttämätön toimenpide 23 art. 1 kohdan tavoitteiden saavuttamiseksi

Roolit – kuka vastaa henkilötietojen käsittelystä

- Rekisteröity = yksilö, jota henkilötieto koskee
 - » mm. oppilas, opiskelija, asiakas, työntekijä, hakija
- Rekisterinpitäjä = se, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot
 - » tietosuojalainsäädäntö velvoittaa ensisijaisesti rekisterinpitäjiä
- Henkilötietojen käsittelijä = toimii rekisterinpitäjän valtuuttamana ja käsittelee rekisterinpitäjän henkilötietoja tämän puolesta ja lukuun (palveluntarjoaja)
 - » tietosuoja-asetus asettaa suoria velvoitteita käsittelijälle
- Kansallinen valvontaviranomainen – toimivalta TSA 58 art.
- Euroopan tietosuojaneuvosto

Muuta

- Huolehdi, että voit osoittaa asetuksen vaatimustenmukaisuuden – rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus (TSA 5 art.)
- Tee tarvittaessa vaikutusten arviointi (TSA 35 art.)
- Tietosuojaavastaava pakollinen (TSA 37, 38, 39 art.)
- Henkilötietoja kerätessä, informoi rekisteröityjä asetuksessa määritellyn mukaisesti (TSA 12, 13, 14 art.)
- Sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja (TSA 25 art.)
- Määritä riittävät tietoturvatimet (TSA 32 art.)
- Ohjeistus henkilötietojen käsittelylle ja seloste käsittelytoimista (TSA 30 art.)
- Tietoyhteiskunnan palveluihin liittyvään lapsen suostumukseen sovellettavat ehdot (TSA 8 art.)
- **Riskiperusteinen lähestymistapa asetuksen punaisena lankana!**

Henkilötietojen käsittelyn ulkoistustilanteet

- Sopimus, jonka perusteella muu kuin rekisterinpitäjä käsittelee **rekisterinpitäjän** henkilötietoja tämän **lukuun**
 - » Ulkoistettu henkilötietoja koskeva tietojenkäsittelypalvelu (esim. palkanlaskenta)
 - » Tietojärjestelmän osto ja ylläpito
 - » Palvelun hankkiminen (ostopalvelut, palveluseteli varhaiskasvatuksessa)
 - » Pilvipalvelu – tyypillinen ulkoistamistilanne !

Muista ulkoistettaessa kirjallinen tietojen käsittelysopimus – TSA 28 art.

- Rekisterinpitäjällä kokonaisvastuu myös tietojenkäsittelyn ulkoistustilanteissa
- 28 (1) art. Rekisterinpitäjällä vastuu käsittelijän valinnasta:
 - » Noudattaa hyvää henkilötietojen käsittelytapaa asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden avulla
 - » Täyttää tietosuoja-asetuksen vaatimukset
 - » Pystyy huolehtimaan rekisteröidyn oikeuksien toteutumisesta
- 28 (2) Henkilötietojen käsittelijä ei saa käyttää toisen henkilötietojen käsittelijän palveluksia ilman rekisterinpitäjän kirjallista ennakkolupaa
- 28 (3) Henkilötietojen käsittelyä on määritettävä **sopimuksella** tai muulla jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella **asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään**säädettyä erityisesti, että henkilötietojen käsittelijä käsittelee henkilötietoja ainoastaan rekisterinpitäjän antamisen dokumentoitujen **ohjeiden** mukaisesti....
 - » joko erillinen sopimus henkilötietojen käsittelystä tai integroituna muuhun sopimukseen
 - » yksilöitävä käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän velvollisuudet ja oikeudet
- Asetus asettaa **minimitason** tietojenkäsittelysopimukseen sisältyville **ehdoille**

Työkaluja

- Kuntaliitto on yhteistyössä Kuntahankinnat Oy:n, Hansel Oy:n ja Julkisen hankintojen neuvontayksikön kanssa laatinut
- Malliehdot tietosuojaan huomioimiseksi sellaisissa sopimuksissa, joissa palveluntuottaja käsittelee tilaajan henkilötietoja tilaajan puolesta
 - » <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2018/henkilotietojen-kasittelyn-ehdot-paivitetty>
- Ohjeistuksen tietosuoja-asetuksen huomioiminen kilpailutettaessa julkisia hankintoja
 - » http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3362

Opiskelijoiden henkilötietojen antaminen ja luovuttaminen

- Tietosuoja laki 28 § (HE 9/2018 vireillä)
- Julkisuusperiaate: Oikeuteen saada tieto ja muuhun **henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään.**
 - » Tietosuoja-asetus
 - » Kansallinen tietosuoja laki

Salassa pidettävien (henkilö)tietojen antaminen ja luovuttaminen

- Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen mahdollista vain julkisuuslain 7 luvussa säädetyn edellytyksin
 - » Sivulliselle, kenelle tahansa
 - jos **laissa** erikseen nimenomaisesti säädetty
 - ao. henkilö on antanut **suostumuksensa**
 - » Toiselle viranomaiselle
 - jos **laissa** erikseen nimenomaisesti säädetty esim.
 - JulkL 26 §
 - perusopetuslaki 40 §, 41 §
 - varhaiskasvatuslaki 41 §
 - lukiolaki 32 §
 - lastensuojelulaki 25 §
 - ao. henkilö on antanut **suostumuksensa**

Saako ulkopuolinen viranomaisen henkilörekisterin **julkisia** henkilötietoja

- **Julkisia** henkilötietoja saa antaa (JulkL 16.1 §)
 - » suullisesti
 - » viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi
- **Luovuttaminen** on rajoitettua (JulkL 16.3 §)
 - » kopiona
 - » tulosteena
 - » sähköinen muoto

Julkisia henkilötietoja saa luovuttaa, jos

- vain jos, pyytäjällä/luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja (JulkL 16.3 §)
- rekisteröidyn **suostumuksella**
- jos erityislaissa siitä erikseen säädetty l. luovuttaminen perustuu esim. rekisterinpitäjän **lakisääteiseen velvollisuuteen** esim.
 - » nuorisolaki (1285/2016) 11 §
 - » perusopetuslaki (628/1998) 40.4 §
 - » varhaiskasvatuslaki (540/2018) 41.3 §

Menettelyt henkilötietoja henkilörekisteristä pyydettäessä – selvitys (JulkL 13.2 §)

- Kun pyyntö koskee salassa pidettävää tietoa tai tietoa viranomaisen henkilörekisteristä,
 - » tiedon pyytäjän on ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä
 - » muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä
 - » tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitus järjestää
- Selvitys syytä pyytää myös silloin kun tietoja pyytää toinen viranomainen
- Hallintopäätöksen tekeminen (JulkL 14 §)

Toimenpiteet käsittelyn perusteen lakattua

- Kunnat ja kuntayhtymät : tietojen lain ja arkistonmuodostamissuunnitelman mukainen arkistointi (tai hävittäminen) kun käsittelytarkoitus toteutettu/lakkaa (esim. opiskelijasuhde päättyy)

Seuraa tiedottamista + tuki

- OM, TSV
 - » <https://tietosuoja.fi/etusivu>
- VM
 - » Arjentietosuoja.fi auttaa organisaatioita valmistautumaan 25.5.2018 sovellettavaksi tulevaan tietosuojalainsäädäntöön, esim. henkilöstökoulutusta varten
 - » <https://arjentietosuoja.fi/fi/#/front>
 - » Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (JUHTA) ja julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä (VAHTI) - Avoin tietosuojakoulutus asiantuntijoille
 - » <http://vm.fi/juhta-vahti-yhteishankkeiden-materiaalit>
- OKM – tietosuojaopas oppilaitoksille
 - » <http://minedu.fi/tietosuojaopas>
- (+Kuntaliitto)
 - » <https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2017/yleinen-tietosuoja-asetus>

Uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018)

Mikä muuttuu?

Uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018)

- laki tuli voimaan 1.9.2018
- lailla kumottiin aiempi varhaiskasvatuslaki ja päivähoitoasetus
 - » päivähoitoasetuksen säännökset varhaiskasvatuslakiin
- varhaiskasvatukseen ei enää sovelleta eri sosiaalihuollon järjestämistä koskevia lakeja kuten
 - » sosiaalihuoltolakia,
 - » sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia,
 - » sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu lakia ja asetusta,
 - » yksityisistä sosiaalipalveluista annettua lakia

Mikä muuttuu

- Säädetään henkilöstön koulutukseen perustuvista tehtävänimikkeistä sekä kelpoisuusvaatimuksista (6 luku)
 - » henkilöstöä koskeva siirtymäsäännös (75 §)
- Muutoksia päiväkodin henkilöstörakenteeseen (37 §)
 - » pitkä siirtymäkausi – pykälää ryhdytään soveltamaan vasta 1.1.2030 (74 §)
- Muutoksia päiväkodin johdon kelpoisuusvaatimukseen (31 §)
 - » pykälää sovelletaan vasta 1.1.2030 – siirtymäsäännökset turvaavat nykyisten kelpoisuusehtojen täyttävien johtajien aseman (74 §, 75 §)
- Salassapitoa ja tietojen vaihtoa koskevat säännökset varhaiskasvatuslakiin (8 luku)
 - » salassapito ei perustu enää sosiaalihuollon lainsäädäntöön
 - » varhaiskasvatuksen asiakkuus ei enää lähtökohtaisesti salassa pidettävä tieto
- Säädetään varhaiskasvatuksen tietovarannosta (13 luku)

Salassapito varhaiskasvatuksessa

- Yleislakina kunnan ja kuntayhtymän toiminnassa sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta
 - » Sovelletaan myös yksityisen palveluntuottajan järjestämään ja tuottamaan varhaiskasvatukseen (VKL 40 §)
- Varhaiskasvatuslain (40 §) mukaan salassa pidettäviä ovat
 - » lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteuttamista koskevat tiedot
 - » lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskevat tiedot
 - » lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
 - » Lisäksi julkisuuslain salassapitoperusteet (JulKL 24 §)
 - mm. henkilön tuloja ja varallisuutta,
 - terveydentilaa ja vammaisuutta,
 - sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkuutta ja palveluja sekä
 - elintapoja, harrastuksia ja muita henkilökohtaisia oloja koskevat tiedot

Oikeus poiketa salassapitovelvoitteista (VKL 41 §)

- varhaiskasvatuksen järjestäjällä ja tuottajalla on salassapitosäännösten estämättä **oikeus saada maksutta lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseksi ja tuottamiseksi välttämättömät tiedot** lapsen huoltajilta, opetustoimen viranomaisilta, sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta, muilta varhaiskasvatus-, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tuottajilta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiltä
- lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä **oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä**

Oikeus poiketa salassapitovelvoitteista (VKL 41 §)

- Jos lapsi siirtyy toisen varhaiskasvatuksen järjestäjän tämän lain mukaisesti järjestämään varhaiskasvatukseen tai perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai perusopetukseen, aikaisemman varhaiskasvatuksen järjestäjän **on** salassapitosäännösten estämättä **viipymättä toimitettava** lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta **välttämättömät** tiedot uudelle varhaiskasvatuksen järjestäjälle taikka varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot esiopetuksen tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös varhaiskasvatuksen, esiopetuksen tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.
- Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Varhaiskasvatuksen tietovaranto (VKL 13 luku)

- Säädetään **varhaiskasvatuksen tietovarannosta, siihen talletettavista tiedoista**, talletettavien tietojen välittämisestä sekä tietovarantoon liittyvistä sähköisistä palveluista (65 §)
- Tietovarannon käyttötarkoitus (66 §)
- Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja niiden vastualueet (67 §)
- Kunnalla, kuntayhtymällä ja yksityisen palvelutuottajalla tietojen tallentamisvelvollisuus (68 §)
- Tietovarannon tietojen säilytysaika (72 §)

Varhaiskasvatuksen tietovaranto

Varhaiskasvatusta koskevat tiedot (70 §)

- Varhaiskasvatuksen **tuottajan ja sen toimipaikkojen** tiedot:
 - » nimi, y-tunnus ja yhteystiedot, varhaiskasvatuspaikkojen määrä ja järjestämismuodot, toimintamuodot, kielet ja painotukset
- varhaiskasvatuksen **henkilöstöä** koskevat tiedot:
 - » Nimi, henkilötunnus, äidinkieli, kotikunta, yhteystiedot, toimipaikat ja työtehtävä, henkilön työsuhde ja työaika, suoritettu kelpoisuuden tuova tutkinto, osallistuminen täydennyskoulutukseen
- Varhaiskasvatuksessa olevaa **lasta** koskevat tiedot:
 - » Nimi, henkilötunnus, äidinkieli, kotikunta, yhteystiedot, toimipaikka, jossa lapsi on varhaiskasvatuksessa, hakemuksen toimittamispäivämäärä (17 §), päätöksen tai sopimuksen alkamis- ja päättymispäivämäärä (18 §), varhaiskasvatusoikeuden tuntimääräinen laajuus ja sen käyttöön liittyvät tiedot, tieto varhaiskasvatuksen järjestämisestä vuorohoitona, varhaiskasvatuksen järjestämismuoto
- Varhaiskasvatuksessa olevan lapsen vanhempien tai muiden **huoltajien** tiedot:
 - » Nimi, henkilötunnus, äidinkieli, kotikunta, yhteystiedot, asiakasmaksun määrä, palvelusetelin arvo, perheen koko, maksupäätöksen alkamis- ja päättymispäivämäärä
- Kunnan lisäksi tallennettava tiedot hankkimansa ja palvelusetelillä järjestämänsä paikkojen määrä ja palvelun tuottajat

Tietovarantoa koskeva siirtymäsäännös

- Kunnan ja kuntayhtymän osalta **tietojen tallentaminen alkaa 1.1.2019 lukien** (tuottajat/toimipaikat, lasten tiedot sekä hankkimansa ja palvelusetelillä järjestämänsä paikkojen määrä ja palvelun tuottajat)
- **Kunnan** ja kuntayhtymän olisi tallennettava **henkilöstöä ja huoltajia** koskevat tiedot **1.9.2019 lukien**
- **Yksityisen palvelujentuottajan** olisi tallennettava **järjestäjiä/toimipaikkoja ja lapsia** koskevat tiedot **1.1.2020 lukien**
- **Yksityisen palvelujen tuottajan** olisi tallennettava **henkilöstöä ja huoltajia** koskevat tiedot **1.9.2020 lukien**

Oppilasta ja opiskelijaa koskeviin päätöksiin liitettävät muutoksenhakuohjemallit päivitetty (3.9.2018)

Muutoksenhakuohjemallit päivitetty

- Lähtökohtaisesti kunnan ja kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä valitetaan kuntalain mukaisesti.
- Koulutusta ja varhaiskasvatusta koskevassa lainsäädännössä on kuitenkin säädetty muutoksenhausta eräistä nimettyä lasta, oppilasta ja opiskelijaa koskevissa päätöksissä.
- Koulutusta ja varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön säännökset syrjäyttävät tältä osin kuntalaissa säädetyn muutoksenhaun.
- Päivitetyt (3.9.2018) mallit asianosaisille päätösten mukana annettavista muutoksenhakuohjeista löytyvät
 - » <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/opetus-ja-kulttuuri/muutoksenhaku-ja-muutoksenhakuohjemallit-opetus-ja-kulttuuritoimessa>

Muutoksenhakuopas päivitetty

- Tarkemmin muutoksenhausta, päätöksen tiedoksiannosta ja päätöksiin liitettävistä muutoksenhakuohjeista Kuntaliiton julkaisemassa [Muutoksenhakuoppaassa](#) (2017).
- <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2017/muutoksenhakuopas-ilmestynyt-paivitettyna>

Kiitos !